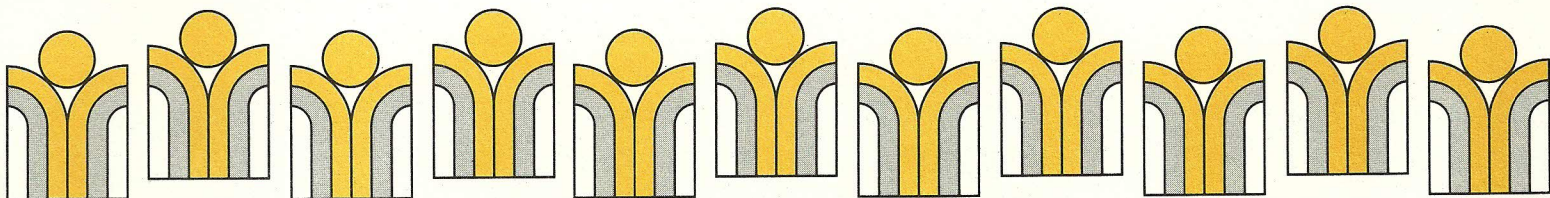

UNIVERSITEIT
VOOR
HUMANISTIEK

De onlangs opgerichte Universiteit voor Humanistiek in Utrecht is een van de theologische en levensbeschouwelijke universiteiten in ons land. Zij kent één faculteit en één afstudeerrichting, beide humanistiek geheten. Op 1 september 1989 start het onderwijs aan Nederlands jongste universiteit. De Universiteit voor Humanistiek verzorgt dan de wetenschappelijke ambtsopleiding tot humanistisch geestelijk werkende. De afgestudeerde bezit de academische titel van doctorandus in de humanistiek. De wetenschappelijke ambtsopleiding komt in de plaats van de huidige HBO opleiding geestelijk werk, verzorgd door het Humanistisch Opleidings Instituut.

Deze brochure vertelt in het kort iets over de Universiteit voor Humanistiek (UvH): over de geschiedenis ervan; over humanistisch geestelijk werk; over reden, doel, structuur en opbouw van de UvH; iets over de uitgangspunten van het onderzoek en het onderwijs; over de inrichting van het onderwijs en de programmering ervan en tenslotte iets over studentenvoorzieningen en beroepsmogelijkheden van het UvH-diploma.

geschiedenis

De geschiedenis van de onlangs opgerichte Universiteit voor Humanistiek begint eigenlijk al in 1962, toen het Humanistisch Verbond voor het eerst een cursus van twee jaar opzette voor geestelijk raadslieden in de strijdkrachten. In 1964 werd het Humanistisch Opleidings Instituut (HOI) opgericht, dat aanvankelijk op zeer kleine schaal opereerde. Men moest het in die tijd vooral hebben van de colleges die sympathiserende hoogleraren bereid waren te geven - en natuurlijk van een hoop enthousiasme. De cursus die het HOI verzorgde werd erkend door de Ministers van Defensie en van Justitie en leverde vanaf 1967 bovendien een officieel erkende tweedegraads onderwijsbevoegdheid op voor humanistisch vormingsonderwijs (hvo). Het Humanistisch Verbond en het HOI bleven streven naar meer erkenning, meer kwaliteit en meer mogelijkheden voor het humanistisch geestelijk werk. Men wilde geestelijk werkenden opleiden op hetzelfde niveau als de theologische faculteiten en hogescholen, die de kerkelijke functionarissen opleiden. Een en ander resulteerde in de bekostiging door de overheid van de opleiding sinds 1977. Het HOI werd een hogere beroepsopleiding van drie jaar en sinds 1980 is de opleiding vier-jarig geworden. Inmiddels was het HOI dus uitgegroeid van een cursus, in totaal bestaande uit 48 zaterdagmiddagen, tot een volledige beroepsopleiding.

Met het HOI heeft het beroep zich in de loop der jaren sterk ontwikkeld. Het omvat thans drie werksoorten: geestelijke verzorging, geestelijke vorming en geestelijk vormingsonderwijs, te zamen de beroepsoort humanistisch geestelijk werk uitmakend.

Het voorlopig laatste stadium in de ontwikkeling van de opleiding van humanistisch geestelijk werkenden is de erkenning ervan als bijzondere universiteit. De Universiteit voor Humanistiek, gevestigd in Utrecht, verzorgt een humanistische ambtsopleiding van zes jaar, die gelijkwaardig is aan die van de kerkelijke ambtsopleidingen. Deze jongste universiteit van Nederland zal door middel van gedegen wetenschappelijke opleiding (inclusief een uitgebreide stage) het beroep theoretisch en praktisch verder gestalte geven.

humanistisch geestelijk werk

Humanistisch geestelijk werk is het individueel of in groepsverband begeleiden van mensen bij het ontdekken, verwerken en hanteren van eigen levensbeschouwelijke vragen en van problemen van existentiële aard. Geestelijk werk is het helpen zoeken naar een oriëntatie, het helpen ontdekken van zin, met als doel een beter en volwaardiger geestelijk leven, zowel individueel als binnen samenlevingsverbanden en structuren.

De werksoort *geestelijke verzorging* is gericht op het begeleiden van mensen met acute en expliciete geestelijke problematiek. Vanuit persoonlijke betrokkenheid en op basis van humanistische uitgangspunten wordt op professionele wijze geprobeerd de cliënt weer in staat te stellen diens geestelijke vermogens te mobiliseren en een antwoord te vinden op geestelijke problematiek. Bij *geestelijke vorming* gaat het om de begeleiding van groepen (veelal met een gezamenlijke problematiek of thematiek) bij het zoeken naar antwoorden op geestelijke vragen. In *geestelijk vormingsonderwijs* worden jongeren in een schoolsituatie begeleid bij de verdere ontwikkeling van hun geestelijke oriëntatie. Voor geestelijk vormingsonderwijs zijn op scholen verschillende benamingen gangbaar: humanistisch vormingsonderwijs, kennis van het geestelijk leven, levensbeschouwelijk vormingsonderwijs, geestelijke stromingen, cultuurgeschiedenis van het christendom.

Het humanistisch geestelijk werk wordt op dit moment uitgeoefend in ziekenhuizen en verpleeghuizen, inrichtingen van justitie, het leger, in bejaardenhuizen, in het studentenraadswork, in het welzijns- en vormingswerk en in het onderwijs. Kortom, op plaatsen in onze samenleving waar existentiële vragen optreden en waar de geestelijke nood soms hoog is. Maar waar ook typisch de uitdaging voor dit werk ligt. Het helpen ontdekken van zin en oriëntatie is geen vrijblijvende aangelegenheid, het eist van de humanistisch geestelijk werkende, behalve natuurlijk een enorme inzet en betrokkenheid, een gedegen opleiding en vorming.

waarom en waartoe de Universiteit voor Humanistiek

Aan het streven naar een Universiteit voor Humanistiek liggen verschillende motieven ten grondslag. Het humanistisch geestelijk werk heeft de laatste decennia naast een sterke (praktijk-)theoretische ontwikkeling ook een flinke groei doorgemaakt. Maatschappelijke ontwikkelingen en de hoge eisen die aan het werk gesteld worden maken in toenemende mate de behoefte zichtbaar aan een opleiding op wetenschappelijk niveau en aan verdere theoretische onderbouwing op basis van wetenschappelijk onderzoek. Ook vanuit verschillende humanistische organisaties klinkt de roep om wetenschappelijke

ondersteuning. Met name daarvandaan zal de UvH gevoed worden met specifieke onderzoeksvragen. Verder is het belangrijk dat het onderwijs en onderzoek aan de UvH een uitstraling krijgt - behalve naar deze humanistische organisaties - naar de humanistische beweging in brede zin.

De UvH verzorgt de zesjarige wetenschappelijke opleiding tot humanistisch geestelijk werkende - zij hanteert als algemene en primaire doelstelling de bevordering van de kwaliteit van de beroepsuitoefening. De Universiteit voor Humanistiek stelt zich een drietal taken: wetenschappelijk onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Bij dit laatste moet men vooral denken aan dienstverlening ten behoeve van de humanistische achterban.

De UvH kent één faculteit en één afstudeerrichting, beide *humanistiek* geheten. Afgestudeerden van de UvH kunnen zich humanisticus, doctorandus in de humanistiek, noemen. Zij zijn ambtsdragers in de zin van humanistisch geestelijk werkenden. Dat betekent, dat zij op grond van hun levensbeschouwelijke identiteit (humanistisch) en hun verworven deskundigheid door het Humanistisch Verbond bevoegd verklaard zijn om specifieke functies te vervullen in het realiseren van een aantal van de doelstellingen van de humanistische beweging. De op dit moment als ambtshalve aan te wijzen functies liggen zoals gezegd op het gebied van de geestelijke verzorging, geestelijke vorming en geestelijk vormingsonderwijs.

structuur en opbouw van de UvH

Qua structuur lijkt de Universiteit voor Humanistiek op iedere andere universiteit. Er is een College van Bestuur, een Universiteitsraad (waarin ook studenten zijn vertegenwoordigd); er zijn wettelijk voorgeschreven commissies zoals de studierichtingscommissie en de examencommissie; er is een onderzoeksinstituut en er is een bibliotheek.

Onderwijs en onderzoek zijn aan de UvH ondergebracht in drie vakgroepen:

- 1 de vakgroep wijsbegeerte en wetenschap van de levensbeschouwing;
- 2 de vakgroep theorie en praktijk van het geestelijk werk;
- 3 de vakgroep mens-, maatschappij- en cultuurwetenschappen;

respectievelijk in overeenstemming met de drie terreinen waarop de humanistische ambtsdrager specifiek deskundig is:

- 1 het levensbeschouwelijke denken;
- 2 de beroepspraktijk;
- 3 de mens-, maatschappij- en cultuurwetenschappen, in het bijzonder van belang

voor bestudering van de context van de ambtsuitoefening.

Het is echter niet zo, dat onderwijs en onderzoek aan de UvH vakgroepsgebonden zijn. Zoals hierna zal blijken, is het onderwijs thematisch opgezet, interdisciplinair van karakter en dus vakgroepsoverstijgend georganiseerd. Ook het onderzoek wordt in interdisciplinaire programma's uitgevoerd.

Het eigenlijke werk binnen de UvH wordt, met name in de opbouwfase, verricht door zogeheten taakgroepen. Deze zijn gemengd samengesteld uit docenten en functionarissen van het bureau, onder wie de leden van het College van Bestuur. Zo zijn er onder andere taakgroepen voor het propedeuse-onderwijs, voor de totale curriculumopbouw, voor onderzoekstaken, voor studentenzaken, voor voorlichting en public relations en voor de uitbouw van de bibliotheek. Ook studenten zullen waar mogelijk een inbreng in de taakgroepen hebben, zodat ook zij van meet af aan bij de opbouw van de universiteit betrokken zijn.

uitgangspunten van onderzoek en onderwijs aan de UvH

Zoals aan iedere universiteit wordt aan de UvH door hoogleraren, universitair docenten en hoofddocenten wetenschappelijk onderzoek verricht. Het onderzoek aan de UvH wordt bepaald door het feit dat het een ambtsopleiding is. Formeel uitgedrukt, gaat het bij het uitoefenen van het ambt om *specifieke inhoud*, die een ambtsdrager in contact met een ander/anderen *doelgericht uitdraagt* binnen een *gegeven context*. De drie elementen in deze formule verwijzen naar drie (onderling samenhangende) invalshoeken, van waaruit het humanistisch geestelijk werk onderzocht wordt: een theoretische, een praktische en een contextuele invalshoek. Inhoudelijk betekent dit, dat het onderzoek aan de UvH bijdraagt:

1. aan de verdieping van het humanisme en (in belangrijke mate vanuit het humanisme) aan actuele discussies mbt levensbeschouwelijke kwesties;
2. aan de ontwikkeling en de identiteit van het humanistisch geestelijk werk op micro-, meso- en macroniveau;
3. aan inzicht in de individuele, sociale, maatschappelijke en historische condities waaronder het humanistisch geestelijk werk plaatsvindt.

Zoals bij alle universiteiten, bestaat een tweede hoofdtaak (naast onderzoek) van de Universiteit voor Humanistiek uit het verzorgen van wetenschappelijk onderwijs. Het onderwijs aan de UvH is erop gericht de student te bekwamen in het ambt van humanistisch geestelijk werkende. De theoretische en praktische vorming van de student, die daarvoor nodig is, maakt een wederzijdse voeding van onderwijs en onderzoek wense-

